

Viestimille 14.6.2006

TEKSTIILITEOLLISUUSMUSEO: TAUSTAA

Miksi Tekstiiliteollisuusmuseo Tampereelle?

Tekstiiliteollisuusmuseon perusnäyttely kertoo tekstiilien valmistusprosesseista, tärkeimmistä tampere-laisista tekstiiliteollisuusyrityksistä ja niiden tuotteista, työn ja työväestön elämän muutoksesta sekä teollisuuden ja ympäröivän yhteiskunnan vuorovaikutuksesta. Tekstiiliteollisuusmuseo on osa sekä Työväen keskusmuseo Werstaan että Tampereen kaupungin museotoimen organisaatiota ja toimintaa. Museon tehtävänä on tehdä tunnetuksi erityisesti Tampereen seudun tekstiiliteollisuuden historiaa ja nykypäivää. Museo edistää alan tutkimusta, tallennustyötä, opetusta ja näyttelytoimintaa. Museosta odotetaan myös merkittävää kulttuurimatkailukohdetta.

Museon historia

Kelloseppämestari ja sähkötekniikko Juho Holmstén-Heiniö puuhasi teollisuusmuseota Tampereelle jo 1800-luvun lopulla. Hänen kokoelmaansa kartuttivat Tampereen Käsityö- ja Tehdas yhdistys ja Tampereen teknillinen museoyhdistys. Näytteille kokoelmat pääsivät 1948 perustettuun Teknilliseen museoon. Kunnallisen museotoimen perustamisen myötä avattiin 1971 Kenkäteollisuus Oy:n kiinteistössä Itsenäisyydenkadulla uusi teknillinen museo, joka jouduttiin sulkemaan 1989 varastokerroksen palon vuoksi. Ajatus erillisestä Tekstiiliteollisuusmuseosta syntyi Tampereen kaupungin museotoimen ja Oy Finlayson Ab:n suunnitelmassa Tampereelle Finlaysonin ja muiden tamperelaisten tekstiiliteollisuusyritysten historiasta kertovaa museota. Kun Työväen keskusmuseo oli aloittanut toimintansa Finlaysonin alueella vuonna 1993, päädyttiin kaupungin, Finlaysonin ja Työväen keskusmuseoyhdistyksen välisissä neuvotteluissa siihen, että alan erikoismuseo perustetaan Työväen keskusmuseon uusien tilojen yhteyteen. Werstaan peruskorjaus valmistui vuonna 2001 ja tekstiiliteollisuusmuseon suunnittelu käynnistyi kesällä 2004.

Toimintamalli

Tekstiiliteollisuusmuseon toimintamalli on ainutlaatuinen. Kaksi museota, kunnallinen ja yksityisen yhdistyksen ylläpitämä, rakensivat yhteistyössä uuden museon jälkimmäisen museon tiloihin – tällaisesta yhteistyöstä ei ole Suomessa aiempia kokemuksia. Ratkaisun avulla on ollut mahdollista kohdentaa resursseja tehokkaasti, yhdistää sekä Vapriikin että Werstaan osaamista ja kokoelmia parhaalla mahdollisella tavalla. Vapriikin vastuulla uudessa museossa ovat kokoelmien kartuttaminen, tutkimus ja konservointi, Werstas vastaa museon avoinnapidosta ja museo-opetuksesta. Näyttelyä kehitetään yhdessä. Tekstiiliteollisuusmuseo on osa molempien museoiden organisaatioita eikä sillä ole omaa, pysyvää henkilökuntaa.

Käsikirjoitus

Tekstiiliteollisuusmuseon koostuu neljästä osasta. Laajin kokonaisuus käsittelee tekstiilin tien kuidusta langaksi, kankaaksi ja valmiiksi tuotteeksi. Työntekijöiden elämää käsitellään toisessa ja tamperelaisia tekstiiliteollisuusyrityksiä kolmannessa osassa. Lisäksi museossa on oma osansa vaihtuville näyttelyille. Museon perusnäyttelyn käsikirjoituksesta on vastannut sisältötyöryhmä, johon ovat kuuluneet Ritva Palo-oja, Anne-Mari Lehto, Mari Lind, Kristiina Kestinen, Anne-Riitta Lampinen ja Kirsi Hieta.

Kokoelmat

Tampereella on ollut merkittävä asema suomalaisessa tekstiiliteollisuudessa ja kaupungin museotoimen aihepiiriin liittyvät kokoelmat ovat erittäin laajat ja monipuoliset. Tekstiiliteollisuusmuseo lisää merkittävästi tekstiiliteollisuuteen liittyvien kokoelmien saavutettavuutta – huomattava osa kokoelmista ei ole aiemmin ollut esillä. Museon esineistöstä valtaosa kuuluu Tampereen kaupungin kokoelmiin. Lisäksi esillä on Werstaan sekä teollisuusyritysten kokoelmiin kuuluvia esineitä. Esineiden konservoinnista on vastannut Vapriikin konservointilaitos.

Talous

Museon toteuttaminen ilman henkilöstökuluja on maksanut noin 200 000 euroa, josta Werstaan osuus on 50 000 euroa. Koska kyseessä on laaja museohanke, jota on valmisteltu useita vuosia, todelliset kustannukset ovat noin puoli miljoonaa euroa. Pääasiallinen rahoittaja on Tampereen kaupunki. Museon toteuttamista ovat tukeneet myös opetusministeriö, Finlaysonin osakasten perustama avustussäätiö, Finlayson Oy, Finatex, Image-Wear Oy ja Tamfelt Oyj.

Teollisuushistoriallinen museoverkosto

Tekstiiliteollisuusmuseo on osa Tampereen kansallisesti merkittävää teollisuuden ja työväestön historiasta kertovaa museoverkostoa. Verkostoon kuuluvat Vapriikin ja Werstaan lisäksi tekstiilityöntekijöiden asumista esittelevä Amurin työläismuseokortteli ja tehtaiden omistajien elämästä kertovat Emi Aaltosen museo ja Hämeen museo, joka on tarkoitus avata lähivuosina uusittuna.

Tekstiiliteollisuusmuseo osana Werstasta

Tekstiiliteollisuusmuseon myötä Werstaan tilat saadaan täysimääräisesti käyttöön. Uuden museon valmistumisen myötä Werstaasta tulee näyttelytiloiltaan Tampereen toiseksi suurin museo Vapriikin jälkeen. Tekstiiliteollisuusmuseo tukee sisällöllisesti Höyrykonemuseota ja vahvistaa Werstaan asemaa Finlaysonin alueen historiallisena matkailukohteena.

Elokuvat

Tekstiiliteollisuusmuseossa on esillä kolme elokuvaa, joissa on yhdistetty historiallista kuva-aineistoa tunnettujen tamperelaisten näyttelijöiden esittämiin tehdastyöläisiin. Elokuvat on tuottanut tuotantoyhtiö Legenda Akun tehtaalta. Museon elokuvatyöryhmän muodostivat käsikirjoittaja Kristiina Kestinen, Ritva Palo-oja, Taina Väisänen ja Kimmo Kestinen. Rooleissa esiintyvät näyttelijät Eila Roine, Kirsi-Kaisa Sinisalo ja Aino Hyttinen.

Multimediat

Yleisö voi museossa tutustua kahteen multimediaan. Tekstiilejä Tampereelta esittelee tamperelaisten puuvillatehtaiden valmistamia tuotteita ja niiden mainontaa. Vapriikin tuottama verkkonäyttely ulottuu 1920-luvulta 1980-luvulle ja damastipöytäliinoista Atlas-kerrastoihin. Sivuston sisällön on suunnitellut tutkija Ulla Rohunen, tekninen toteutus on Irina Kauppisen. Patruunapeli on puolestaan leikkimielinen peli, jossa kävijät voivat kokeilla onneaan tekstiilitehtaan patruunana. Molemmat multimediat ovat selattavissa myös Internetissä.

Tulevaisuus

Tekstiiliteollisuusmuseo ei ole pysyvä näyttely vaan uusi museo. Tekstiiliteollisuusmuseon perusnäyttelyä tullaan kehittämään säännöllisesti. Jo ensi vuonna museo täydentyy kulttuurihistoriallisella ja museopedagogisella johdannolla, jolloin muun muassa kosketeltavaa materiaalia tullaan lisäämään merkittävästi. Lisäksi museossa avataan keskimäärin yksi vaihtuva näyttely vuodessa – esimerkiksi kesällä 2007 Tekstiiliteollisuusmuseossa voi tutustua Väinö Linnan Finlaysoniin osana Werstaan suurta Väinö Linna-näyttelyä. Keväällä 2007 TAITE toteuttaa Tekstiiliteollisuusmuseossa kuudesluokkalaisten toiminnallisia museokierroksia, joihin liittyy Ahaa-teatterin osallistava esitys lapsityövoiman käytöstä. Tampereen museot ylläpitävät ja kartuttavat mittavaa tekstiiliteollisuuden kokoelmaa, joka antaa erinomaiset mahdollisuudet hyvätasoisten erikoisnäyttelyiden tuottamiseen.

Faktatietoja

Osoite: Väinö Linnan aukio 8, 33210 Tampere

Sijainti: TR5, Finlaysonin vanha tehdas, sisäänkäynti Werstaan pääovesta

Avoinna: ti-su 11-18

Pääsyliput: 5 euroa, alennuslippu 4 euroa, alle 18-vuotiaat 2 euroa. Koululaisryhmät ilmaiseksi. Samalla lipulla voi tutustua Werstaan kaikkiin näyttelyihin.

Yhteystiedot: p. 03 253 8800, faksi 03 253 8850, info@tkm.fi, www.tkm.fi

Näyttelyn pinta-ala: 531 m²

Teollisuuskoneita ja -laitteita: 25

Tekstiiliteollisuuden tuotteita: noin 3000

Valokuvia: 450

Muuta esineistöä: 200

Elokuvia: 3

Multimediapisteitä: 2

Tekijät

Uuden museon rakentaminen on työläs prosessi, joka sitoo paljon henkilökuntaa. Tekstiiliteollisuusmuseon valmistumiseen tarvittiin yksi kokoelmayksikön päällikkö, yksi näyttelypäällikkö, kaksi amanuenssia, kaksi apulaistutkijaa, kaksi projektitutkijaa, yksi tutkimustyöntekijä, kolme tekstiilikonservaattoria, yksi huonekalukonservaattori, yksi paperikonservaattori, kymmenen konservointityöntekijää, neljä museomestaria, neljä varastomiestä, yksi puuseppä, yksi erikoissuunnittelija, yksi museotoimenjohtaja, yksi museonjohtaja, yksi asiakaspalvelupäällikkö, yksi museolehtori, yhdeksän harjoittelijaa ja 42 museoiden ulkopuolista asiantuntijaa. Yhteensä 89 oman alansa ammattilaista on siis työskennellyt Tekstiiliteollisuusmuseon hyväksi.